

Nikula ym.: Ehdotus laiksi korkolain 4 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Korkolain viivästyskorkoa koskevaa 4 pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että koron määrä perustuisi Suomen Pankin peruskorkoon ja olisi sen mukaan vaihtuva. Viivästyskoron vuotuiseksi määräksi ehdotetaan peruskorkoa lisättynä neljällä prosentilla. Korko olisi tämänhetkisen peruskoron mukaan 9,25 prosenttia, kun nykyisen säännöksen mukainen kiinteä korko on 16 prosenttia vuodessa.

Viivästyskoron sovittelua koskevaa 12 pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sovittelu olisi mahdollista, jos koron periminen olisi kohtuutonta. Voimassa olevan säännöksen mukaan sovittelu voi tapahtua vain määrätyn tyyppisiin sopimuksiin, kuten asunnon hankintaan liittyen. Sovittelu olisi mahdollista myös aikaisemman lain mukaisissa viivästyskoroissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

4 §. *Viivästyskorko.* Vuoden 1983 alusta voimaan tulleen korkolain mukaan maksun viivästymistapauksissa suoritettava viivästyskorko on 16 prosenttia vuodessa. Viivästyskorkoa on maksettava myös vahingonkorvausaa taville sekä esimerkiksi kaupan purkautuessa palautettavalle kauppahinnalle tai hinnanalennustapauksissa palautettavalle hinnan osalle.

Viivästyskoron perusteena olevat saatavat eivät aina ole oikeudellisesti selkeitä. Monissa tapauksissa maksuvelvollisuus on tulkinnanvarainen ja molemmilla osapuolilla on perustellut syyt vaatimuksensa esittämiseen ja sen kiistämiseen. Maksuvelvollisuuden oikeudellinen selvitys saattaa viedä vuosia, jolloin lopulta tuomitulle saatavalle määräytyvä 16 prosentin viivästyskorko voi nousta puoleen koko saatavan määrästä.

Myös velallisen omatta syyttään kohtaamat maksuvaikeudet, joita erityisesti työttömyys ja lama ovat merkittävästi lisänneet, aiheuttavat nykyisellä korkoprosentilla kohtuuttomia viivästyskorkoseuraamuksia.

Korkolakia säädettäessä esillä oli myös vaihtoehto, että viivästyskoron suuruus määräytyisi Suomen Pankin peruskoron mukaan ja olisi neljä prosenttia peruskorkoa suurempi. Näin lasketta-va viivästyskorko noudattaisi yleisen korkotason

vaihteluita ja siten olisi kohtuullisemmassa suhteessa velallisen maksukykyyn. Korkotason aleneminen on nyt osoittanut, että lakia säädettäessä omaksuttu ratkaisu kiinteästä ja hyvin korkeasta viivästyskorkoprosentista ei ollut onnistunut.

Jos viivästyskorko olisi alun perin tarkoitettu 4 prosentiksi yli peruskoron, sen määrä olisi nyt 9,25 prosenttia eli kolmanneksen voimassa olevaa korkoa kohtuullisempi. Korkolain soveltamisesta kuluneena kymmenenä vuotena saadut kokemukset osoittavat, että kiinteästä korosta on syytä luopua ja määrätä viivästyskorko neljä prosenttia Suomen Pankin peruskorkoa suuremmaksi. Laki sallisi edelleen, että peruskorosta voitaisiin sopia toisinkin. Esimerkiksi elinkeinonharjoittajien välisissä sopimussuhteissa, joissa viivästykset ovat muutaman viikon tai kuukauden luokkaa, voitaisiin noudattaa korkeam- paakin korkokantaa. Joissakin tapauksissa myös alempi korko voisi tulla kysymykseen.

11 §. *Viivästyskoron sovittelu.* Korkolain tämän säännöksen mukaan viivästyskorkoa voidaan sovittella, jos velallisella on ollut perusteltu aihe kieltäytyä maksamasta tai jos maksun viivästymisen on johtunut maksuvaikeuksista, joihin velallinen sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi on joutunut pääasiallisesti

omatta syyttään. Sovittelu voi tulla kyseeseen kuitenkin vain asunnonhankkijan taikka lähinnä maatilataloutta harjoittavan hyväksi.

Velvoitteiden kohtuullistaminen on mahdollista eri lakien mukaan. Yleinen sovittelusäännös sisältyy oikeustoimilakiin ja soveltuu kaikkiin varallisuus oikeudellisiin sopimuksiin, joista ei ole toisin säädetty. Myös vahingonkorvauslaissa on yleinen sovittelusäännös, samoin velkakirjalaisissa sekä eri vuokralaeissa. Korkolain erityissäännös estää näiden muiden säännösten välittömän soveltamisen viivästyskorkoon, mutta oikeudessamme voidaan katsoa yleisesti voitavan noudattaa kohtuusharkintaa, niin kuin ilmenee myös oikeuskäytännöstä.

Korkolain sovittelusäännös on kuitenkin sanamuodoltaan tarpeettoman rajoitettu. Käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että korkean viivästyskorkoprosentin soveltaminen on johtanut kohtuuttoman raskaisiin seuraamuksiin sil-

loin, kun viivästys ei ole johtunut maksuvelvollisen syystä tai moitittavasta käyttäytymisestä. Tämän vuoksi ehdotetaan korkolain sovittelusäännös muutettavaksi yleisempään muotoon, joka vastaa muussa lainsäädännössä omaksuttua kirjoitustapaa. Sovittelun tuloksena korkoprosenttia voidaan alentaa ja koronmaksun alkamispäivää myöhentää.

Voimaantulosäännös. Sovittelusäännös on oikeusjärjestyksemme sisältyvän yleisen kohtuuseriaatteen mukainen. Muutettua sovittelusäännöstä voidaan siten soveltaa myös ennen lainmuutosta voimassa olleeseen 16 prosentin viivästyskorkoon. Muutetut säännökset olisi saatettava voimaan viivytyksettä, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Edellä lausutun perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

korkolain 4 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1982 annetun korkolain (633/82) 4 §:n 1 momentti ja 11 § seuraavasti:

4 §

Viivästyskoron määrä

Velan maksun viivästyessä velallisen on, jollei toisin ole sovittu, maksettava viivästyneelle määrälle vuosittain korkoa, joka vastaa Suomen Pankin peruskorkoa lisättynä neljällä prosentilla.

11 §

Viivästyskoron sovittelu

Viivästyskorkoa voidaan sovittella, jos velallista on katsottava olleen perusteltua aihetta kiel-

täytyä maksamasta velkaansa tai jos maksun viivästyminen on johtunut maksuvaikeuksista, joihin velallinen sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi pääasiallisesti omatta syyttään on joutunut, taikka jos viivästyskoron periminen olisi muuten kohtuutonta ottaen huomioon velallisen ja velkojan asema maksun perusteen syntyessä ja sen jälkeen vallinneet olosuhteet sekä muut seikat.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja sitä sovelletaan myös viivästyskorkoon, joka määräytyy aikaisemmin voimassa olleen lain mukaan.

Helsingissä 23 päivänä helmikuuta 1994

Paavo Nikula
Eero Paloheimo

Hannele Luukkainen

Erkki Pulliainen
Satu Hassi

Tuija Maaret Pykäläinen
Pekka Haavisto
Heidi Hautala